

Siseministeerium

**PÄÄSTEALA
PRIORITEETSED ARENGUSUUNAD
AASTANI 2007**

TALLINN 2002

SISUKORD

SISSEJUHATUSEKS	3
1. PÄÄSTETEEENISTUSE MISSIOON	3
2. KRIITILISED EDUFAKTORID.....	3
2.1 HÄDAOLUKORRAKS VALMISOLEKU PLANEERIMINE	4
2.2 TULEKAHJUDE JA MUUDE ÖNNETUSTE ÄRAHOIDMINE	4
2.3 HÄIREKESKUSED	5
2.4 TULEKUSTUTUS JA PÄÄSTETÖÖD	6
2.4.1 Mäepäästeteenistus.....	6
2.4.2 Lennupääste	6
2.4.3 Päästetööd veekogudel	6
2.5 MEDITSIINITEENISTUS	6
2.6 SÕJAVÄESTATUD PÄÄSTEÜKSUSED JA DEMINEERIMISTÖÖD.....	7
2.7 PÄÄSTEALA JUHTIMINE NING ORGANISATSIiooni ÜLESEHITUSE PÕHIMÕTTED	7
2.8 SISERIIKLIK KOOSTÖÖ	8
2.9 RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ.....	8
2.10 PÄÄSTESTRUKTUURIDE ARVUKUS NING TASUSTAMINE	9
2.11 JÄRELKASV	9
2.12 KARJÄÄR	9
2.13 ORGANISATSIoonIKULTUUR	10
2.14 VÄLJA- JA TÄIENDÕPE.....	10
2.15 SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS PÄÄSTETEEENISTUSES	11
2.16 PÄÄSTEALA TEHNILINE TAGAMINE.....	11
2.16.1 Infotehnoloogia	12
2.16.2 Sidetehnika.....	12
2.16.3 Sõidukid ja seadmed.....	12
2.16.4 Hooned.....	12
3. TULEMUSLIKKUSE NÄITAJAD	12
KOKKUVÕTE	13

SISSEJUHATUSEKS

Sisejulgeolek on fundamentaalne eeldus meie demokraatliku ühiskonna püsijäämiseks ja selle funktsioneerimis-võimelisuse säilitamiseks. Arvestades globaalsete julgeolekustruktuuride laienemist, tähtsustub üha enam ka päästeala kui tsiviilkriiside lahendamise ühe võtmevaldkonna eksistents.

Käesoleva dokumendi näol on tegemist riikliku raamstrateegiaga päästeala tulevikusuundade määratlemisel. Tegemist ei ole üksikasjaliku arengukavaga. Arengukavad kui lühiajalised tegevusprogrammid koostatakse käesoleva dokumendi põhjal Päästeameti poolt igaks aastaks-paariks eraldi.

Tegemist on strateegilise juhtimisdokumendiga saavutamaks sünergiat päästeala ühtlaseks arendamiseks läbi mitme aasta.

Päästeala prioriteetsetes arengusuundades aastani 2007 on käsitletud päästevaldkonda kui ühte kompleksset süsteemi, määratledes tulevikusuunist eraldi võimalikult suuremale osale päästeala tegevusvaldkondadele.

Kahtlemata ei ole Eesti ebahühtlasest arengust tingituna võimalik saavutada koheselt ühtlast arengut kõikides käesoleva dokumendi punktides. Seetõttu on eriti tervitatav, kui päästeorganisatsiooni liikmed – päästeametnikud ja teenistujad aga ka teised asjast huvitatud isikud ise siintoodud suuniste raames koostatavas arengukavas omi ideid välja pakuksid, kuidas tõhusamalt abistada inimesi kaitsmaks elu ja vara õnnetuste eest.

Tulevikus tuleb meil veel tegeleda arvukate uute päästestruktuuride arengut puudutavate küsimustega. Käesolevad arengusuunad ei saa ega tahagi pakkuda lahendust igale riiklikule julgeolekuprobleemile. Selleks saavad olema teised kavad. Siiski kujutab ta endast väga olulist tähist päästeala üldises arengus ning on seega oluliseks aluseks koostööle kõigi päästetegevusega seotud osapoolte vahel.

1. PÄÄSTETEENISTUSE MISSIOON

"Päästeteenistus on igaihe abistamiseks arendamiseks turvalist elukeskkonda ning kaitsmaks elu ja vara õnnetuste eest"

2. KRIITILISED EDUFAKTORID

Kriitilised edufaktorid on olulise tähtsusega tegevused või tegevusvaldkonnad, millele tähelepanu pööramata või mida tegemata ei ole võimalik saavutada edu organisatsiooni

arendamisel missiooni laitmatult kandvaks koosluseks. Edufaktorite määratlemisega luuakse päästeala ühised arengusuunad.

Päästeala tegevuse põhimõtted peavad arvestama kehtivaid poliitilisi, majanduslikke ja ühiskondlikke raamtingimusi, mis aitavad olulisel määral kaasa pääste konkreetsete ülesannete määratlemisele. Nii on Euroopa Liit teel ilma piirideta ühisest majandusruumist poliitilise liiduni. Ühtse Euroopa loomise ja riikide piiride avanemise tagajärjel on ka Eesti astunud arvestatavate koostööpartneritena Euroopa riikide hulka.

Alljärgnevate edufaktorite määratlemisel on võetud aluseks Päästeameti ja Siseministeeriumi sisejulgeolekudivisjoni ekspertide koostöös valminud SWOT analüüs, mille raames hinnati nii päästeteenistuse kui ka organisatsiooni ja valdkonna tugevaid- ja nõrku külgi ning võimalusi ja riske.

2.1 Hädaolukorraks valmisoleku planeerimine

Päästeala korraldus peab toetama ühiskonna üldist turvalisust, olema valmis operatiivselt ning pädevalt hädaolukorraks reageerima, neid olukordi ära hoidma ja neist olukordadest võimalikult kiiresti ning minimaalsete kahjudega väljuma.

Aastani 2007 peab hädaolukorraks valmisoleku planeerimisel Siseministeeriumi eestvedamisel erilist rõhku pöörama riikliku kriisireguleerimise plaani arendamisele ning sellega seotud aktide väljatöötamisele.

2003. aastaks tuleb Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni vahendusel lahendada hädaolukordade likvideerimisel riigistruktuuridele tekkivate ülekulude kompenseerimise küsimus.

Päästeameti eestvedamisel tuleb jätkuvalt tõhustada maakondlike päästeteenistuste, sõjaväestatud päästeüksuste ning häirekeskuste suutlikkust reageerida operatiivselt ning pädevalt võimalikele nende tegutsemispiirkonnas tekkida võivatele hädaolukordadele. Eelkõige tuleb lõpule viia maakondade riskianalüüside tegemine ning riskianalüüside alusel koostada vastavad maakondlikud tegevuskavad ning koostööplaanid.

Päästeamet peab aastaks 2003 välja arendama oma kriisireguleerimise alast planeerimist teostava struktuuriüksuse, milline oleks igapäevaselt võimeline teostama kriisireguleerimise ala operatiivset ning taktikalist planeerimist. Siseministeeriumi sisejulgeoleku poliitikaosakond jätkab 2003. aastast hädaolukordadeks valmisoleku alaste riiklike strateegiliste dokumentide koostamise koordineerimist.

2.2 Tulekahjude ja muude õnnetuste ärahoidmine

Päästeteenistuse peamiseks eesmärgiks tulekahjude ja muude õnnetuste ennetamiseks ning nende tagajärgede leevendamiseks on päästeseaduse, kemikaaliseaduse ja kiirguseseaduse, samuti hädaolukorraks valmisoleku seaduse täitmise kvaliteetne korraldamine riikliku järelevalve tegemise ja korraldamise kaudu, milleks tuleb:

- regulaarselt kaasajastada tuletõrje- ja päästeala normatiivset baasi lähtudes Euroopa Liidu direktiivide ja rahvusvaheliste konventsioonide nõuetest ning järgides tulekahjude ja muude õnnetuste põhjuste analüüsi ja riikliku järelevalve praktikat;
- tõhustada koostööd päästeseaduse, ehitusseaduse, kemikaaliseaduse, kiirgusseaduse ja hädaolukorras valmisoleku seaduse täitmist korraldavate ja järelevalve valdkonnas riiklikku järelevalvet teostavate ministeeriumide, riiklike ametite ja inspeksioonidega;
- osaleda rahvusvahelises koostöös normatiivaktide väljatöötamisel ja positiivsete kogemuste vahetamisel;
- tõsta Päästeameti rolli kohalike päästeasutuste töö koordineerimise ja nende töötajate nõustamise alal riikliku järelevalve valdkonnas.

2003. aastal tuleb lahendada järelevalveametnike õigusliku staatuse küsimus. Vajalik on järelevalveametnike sätestamine avaliku teenistujana, sest seda eeldab riikliku järelevalve funktsioon.

Kuna eluruumides toimub suurem osa tulekahjustest ning hukkub enamik tulekahjustes kannatada saavaid inimesi, tuleb oluliselt tõhustada elanikkonna teavitus- ja selgitustööd ning koostööd vabatahtlikega. Samuti tuleb muuta konkreetsemaks järelevalveametkondade reaalne osalus elamispiindade väljaehitamiseks antavate lubade kooskõlastamisel.

Siseministeeriumil koostöös Keskkonnaministeeriumi ja Päästeametiga tuleb välja töötada vajalik õiguslik regulatsioon Eestis palju kahju tekitavate metsa- ja rabatulekahjude ennetamise paremaks korraldamiseks.

Täpsemalt vajab reguleerimist keemiaõnnetustele reageerimine ja koostöö eri ametkondade ja asutuste vahel.

2.3 Häirekeskused

Päästeameti nelja regionaalse häirekeskuse väljaarendamisega aastaks 2005 tuleb tagada hädaabi kättesaadavuse parandamine kodanikele, erinevate operatiivteenistuste valmisoleku ja õnnetustele reageerimise ning nende tagajärgede likvideerimise juhtimise tõhustamine nii maakondlikul kui ka regionaalsel tasandil. Selleks tuleb muuhulgas 2003. aastast hakata astuma samme 112 ja 110 numbritele laekuvate hädaabikõnede vastuvõtukeskuste ühendamiseks hiljemalt aastaks 2010.

Erilist rõhku tuleb panna häirekeskuste tõhusaks funktsioneerimiseks vajaliku infrastruktuuri väljaehitamisele selliselt, et lähiaastatel oleks võimalik häirekeskusi laiendada kogu riikliku häda-abi koordineerimiseks.

Päästeameti Juhtimiskeskuse (Eerika 3, Tallinn) baasil tuleb aastaks 2006 välja arendada rahvuslik kriisireguleerimiskeskus (NCC). Vastava kontseptsiooni peab Päästeamet koostöös Siseministeeriumiga ette valmistama 2003. aastaks.

2.4 Tulekustutus ja päästetööd

Tulekustutus- ja päästetööd korraldatakse kesk- ja tugikomandode ning nende eraldipaiknevate meeskondade baasil, millede arvu oluline muutmine lähiaastatel ei ole vajalik. Tulekustutus- ja päästetööde arendamise lähiaastate põhieesmärgiks peab kujunema professionaalse abi osutamise kvaliteedi parandamine, läbi mille on võimalik vähendada õnnetustest tekkivat kahju elule, varale ja keskkonnale.

2.4.1 Mäepäästeteenistus

Päästetööd allmaarajatistes korraldab Eestis mäepäästeteenistus Vabariigi Valitsuse poolt määratud korras. Jätkuvalt tuleb arendada mäepäästeteenistuse koostööd kohalike päästeteenistustega, samuti formuleerida ühiste ressursside kasutamise võimalused. Erilist tähelepanu tuleb osutada meile vajalikku oskusteavet ning ressursse omavate välisriikidega koostöölepingute sõlmimisele.

2.4.2 Lennupääste

Kuna alates 2002. aastast korraldab lennuõnnetuse korral otsingu- ja päästetööd Piirivalveamet, on oluline aastani 2006 leida täiendavaid ressursse vastavate ametnike väljaõppeks ning vajaliku infrastruktuuri väljaehitamiseks.

Samuti tuleb alates 2002. aastast pidevalt täiustada lennupäästealaseid koostööprotseduure piirivalve, pääste- ning muude struktuuride vahel. Lennupäästealast valmisolekut tuleb pidevalt kontrollida läbi ametkondadevaheliste ühisõppuste ning koostöökoolituste.

2.4.3 Päästetööd veekogudel

Avalikes randades peab olema kohaliku omavalitsuse poolt tagatud rannavalve. Lähtuvalt otstarbekusest võib see olla kas eraldi rannavalve või lepinguline teenus kohaliku vabatahtliku ühendusega. Päästeameti eestvedamisel on 2003. aastaks vaja välja töötada vastava teenuse kvaliteedile esitatavad miinimum nõuded.

2.5 Meditsiiniteenistus

Tervishoiuteenuste korraldamise seadusest ja elanikkonna julgeoleku tagamise vajadusest lähtuvalt, on otstarbekas kehtestada avaliku konkursita valitavate päästeasutuste kiirabibrigaadide arvuks vähemalt üks kolmandik riigieelarvest rahastatavate kiirabibrigaadide arvust.

Tuleb jätkata osalemist kiirabi- ja päästevahendite standardiseerimisealases tegevuses EVS/TK 10 raames. Aastaks 2006 tuleb läbi viia esmaabis ja kiirabis kasutatavate vahendite standardimine.

Koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Kaitseministeeriumi allüksustega tuleb aastaks 2004 välja töötada rahuldav õiguslik baas ja täiendada valdkonda reguleerivaid õigusakte päästeteenistuse esmaabialaseks, kiirabi- ja katastroofimeditsiinalaseks tegutsemiseks. Järjepidevalt tuleb ametkondade koostöös läbi viia katastroofimeditsiini alaseid õppusi.

2.6 Sõjaväestatud päästeüksused ja demineerimistööd

Sõjaväestatud päästeüksuste arendamisel tuleb rõhuasetus panna Eestis seni vähem arenenud suundadele nagu kiirgus- ja keemiakaitsele, NATO standarditele vastava side arendamisele ja metsatulekahjude kustutamise tehnika kaasajastamisele.

Sõjaväestatud päästeüksuste arengukava tuleb, arvestades eelkõige käesolevaid arengusuundi ning NATO suunalt tulevaid nõudmisi, kirjutada aastaks 2004 lahti eraldi dokumendis.

Demineerimises tuleb Päästeametil aastaks 2004 tagada kõigi demineerimisstruktuuride optimaalne komplekteeritus. Jätkata tuleb püüdlusi suure lõhkejõuga lõhkekehade hävituskohtade eraldamiseks kõigis maakondades maavanema korraldusega, suure lõhkejõuga lõhkekehade hävituskohta leidmiseks riigis ja nende kohtade vastavusse viimiseks ohutuse nõuetele.

Aastaks 2005 tuleb Päästeametil olla valmis ühinemiseks rahvusvahelise miiniohu kõrvaldamise infosüsteemiga IMSMA - (Information Management System for Mine Action).

2.7 Päästeala juhtimine ning organisatsiooni ülesehituse põhimõtted

Eesti päästeala sisuks on riiklik meetmete süsteem, mille organisatsiooniline ülesehitus peab lähtuma eesmärgist tagada elanikkonna piisav ohutus ja osutada elanikele operatiivseimat ja kvaliteetseimat päästeteenust.

2003. aastal tuleb moodustada erinevate eluvaldkondade esindajatest koosnev Päästeteenistuse Nõukoda, mis aitaks Päästeameti juhtkonnal paremini mõista sotsiaalset tellimust päästeteenuse osas ning leida tekkinud oluliste probleemide lahendamiseks enam ühiskondlikku toetust.

Igapäevane päästetöö operatiivjuhtimine peab toimuma Päästeameti regionaalsetes häirekeskustes. Lisaks regionaalsetele häirekeskustele tuleb 2002. aastast hakata looma rahvuslikku kriisireguleerimiskeskust, milline oleks võimeline koondama enda alla riiklikul tasemel sekkumist vajavate hädaolukordade juhtimise.

2.8 Siseriiklik koostöö

Kõikide päästealas tegutsevate struktuuride ja organisatsioonide koostöö tagamiseks tuleb lähiaastatel keskenduda:

- Väljaõppesüsteemi ühtlustamisele;
- Rahastamise probleemide komplekssele lahendamisele;
- Ühisõppuste korraldamisele.

Olulisimate siseriiklike koostööpartneritega tuleb 2004. aastaks sõlmida koostöölepingud konkreetsete kriisisituatsioonide lahendamiseks. Koostöölepingu alusel vajab reguleerimist ka kaitsejõudude isikkoosseisu ja tehnika operatiivne kaasamine suurõnnetuste likvideerimisele.

Vabatahtlike organisatsioonide kaasamist päästealal peetakse kogu maailmas edumeelseks ja päästeala üldist arengut soodustavaks ettevõtmiseks. Minimaalsete kuludega on võimalik kaasata õnnetuste likvideerimisele või ennetamisele motiveeritud ja aktiivsed inimesed elanikkonna hulgast. Koostöö vabatahtlike organisatsioonidega suurendab päästeasutuste ja elanikkonna erinevate gruppide sidusust.

Vabatahtlike organisatsioonidega koostöö peamiseks tegevussuundadeks tuleb kujundada:

- Nende võimalik osalemine päästetegevuses ning hädaolukorra likvideerimisel;
- Tuleohutus- ja päästealane ennetus- ja selgitustöö elanikkonna hulgast;
- Tuletõrje- ja päästealase kultuuri- ja sporditegevuse arendamine.

Ennetus- ja selgitustöö alal vajab jätkuvat arendamist riskide kaardistamine, sellele vastavalt ennetus- ja selgitustöö planeeritud läbiviimine ning tulemuslikkuse mõõtmise aluste väljatöötamine.

Koostöö tõhustamiseks tuleb läbi Päästeameti eelarve ette näha sihtotstarbelised rahad vabatahtlike potentsiaali efektiivseks rakendamiseks. Rahade eraldamise aluseks peab eelnevalt sõlmima kahepoolsed koostöölepped määratlemaks ära vabatahtlike rolli ja ülesanded tegutsemiseks päästealal.

Maakondlike päästeteenistuste ja vabatahtlike koostöös vajab esimese sammuna arendamist piirkonnaspetsiifiliste probleemide, riskide ja riskigruppide kaardistamine ning ennetus ja selgitustöö alused koostöö võimalused. Samas ei tohi unustada ka vabatahtlike rolli päästealas kultuuri ja sporditegevuse arendamisel.

2.9 Rahvusvaheline koostöö

Tuleb edasi arendada koostööd kõikide lähipiirkonna riikide ning päästealal tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Prioriteediks tuleb lugeda koostöölepingute sõlmimine meie naaberriikidega.

Jätkuma peab aktiivne osalemine Euroopa Liidu, ÜRO ning NATO PfP (Partnerlus Rahu Nimel) programmides, samuti NATO tsiviilmilitaarkoostöö raames vastavalt programmide iseloomule ja nende tsiviil-suunitlusele. Päästestruktuuridel on oluline roll rõhutamaks, et NATO ei ole mitte ainult militaarne organisatsioon, vaid omab üha enam ka tsiviilse iseloomuga dimensiooni.

Eesti otseseks panuseks rahvusvahelises päästealas tegevuses on Eesti Päästemeeskonna osalemine rahvusvahelistel humanitaar- ja päästemissioonidel. Selleks tuleb aastaks 2004 viia Eesti Päästemeeskonna valmidus tasemele, mis võimaldab osaleda lisaks demineerimisalastele missioonidele ka pääste- ja meditsiinalastel missioonidel.

2.10 Päästestruktuuride arvukus ning tasustamine

Ressursside piiratud tingituna peavad päästestruktuurid tulevikus keskenduma rohkem kui kunagi varem oma põhiülesannetele. Selleks tuleb nad maksimaalselt vabastada nende põhitegevusega mitteseonduvatest ülesannetest ehk ülesannetest, mida saavad efektiivselt täita ka teised instantsid.

Päästeala rahastamisel peab riik lähtuma põhimõttest, et päästestruktuuride varustus peab tagama talle pandud ülesannete häireteta täitmise ja palgatase, tulenevalt tööga kaasnevatest riskidest, olema vähemalt riigi keskmiste näitajate tasemel.

2.11 Järelkasv

Järelkasvu tagamisel on oluline osa koostööl riigi päästeasutuste ja vabatahtlike organisatsioonide vahel. Vabatahtlike organisatsioonide tegevuse kaudu on võimalik tuua noori päästealale mitmel erineval moel. Päästealale järelkasvu saamiseks ning selle eluala propageerimiseks tuleb kohalikul tasandil enam kaasa aidata tuletõrjespordi ning noortuletõrjajate liikumise arendamisele. Noortele päästeala erinevate valdkondadega tegelemise võimaldamine annab võimaluse kasvavat noorsugu enam hõivata ühiskonnale ohutusse valdkonda, andes samas võimaluse ennast välja elada ning pakkudes piisavalt põnevust ning tõstes ka ohutusalast teadlikust.

2.12 Karjäär

Globaliseerumise protsessis päästealale esitatavate nõudmiste kasvu tuleb arvestada ka päästetöötajate karjääri puudutavates küsimustes. Vajalik on luua otsene seos karjääri ja õppimise vahel – kes õpib, areneb ja täiendab oma oskusi, neid edutatakse ja tasustatakse vääriliselt.

Tuleb püüelda päästeteenistuses karjääritegemise tingimuste üheselt mõistetavuse suunas. See puudutab eriti vanem- ja kõrgemametnikest päästetöötajaid. Selleks on vajalik aastal 2002 välja töötada ja kinnitada päästeametnike kutsestandardid, mis saavad aluseks

täiendõppeprogrammide koostamisele ja päästekooli ja -kolledži õppekavade koostamisel ning karjäärisüsteemi arendamisele.

2003. aastaks tuleb välja töötada kaasaja nõuetele vastav päästeametnike karjääri- ja stimuleeriv palgasüsteem, ning tagada päästeametnike elementaarne sotsiaalne kindlustatus. Sellise süsteemi aluseks peab saama 2003. aastaks valmiv päästeteenistuse- või muu vastavat valdkonda reguleeriv eriseadus.

Päästepersonali kujundamiseks ja kinnistamiseks tuleb õiguslikult kehtestada päästetöötajatele esitatavad erinõuded ning rakendada neid päästeala õppeasutustesse vastuvõtmisel, teenistusse värbamisel ning teenistuses pidamisel.

2.13 Organisatsioonikultuur

Töö efektiivsuse tagab informatsiooni kogumine ja analüüs ning kogutud informatsiooni ja analüüsi jõudmine nendeni, kes seda oma töös vajavad. Info operatiivne ja kvaliteetne liikumine on eelduseks organisatsiooni kiirele arengule ning ühisesse organisatsiooni kuuluvustunde tekkele. Tõhustada tuleb infovahetust päästestruktuuride sees ja vahel, kasutades selleks maksimaalselt ära olemasolevaid tehnilisi vahendeid – eelkõige Inter- ja Intranetti ning elektronposti.

Oluliselt enam tuleb päästeorganisatsioonis väärtustada pidevat ja süsteemset õppimist ning enesetäiendamist (nn elukestev õpe), et kindlustada päästeala pidev areng muutuv keskkonnas.

Eesti päästeteenistus vajab kaasajale vastavat organisatsioonikultuuri. Päästeteenistuse missioon, eesmärgid ja prioriteedid tuleb läbi aktiivse sisekommunikatsiooni viia iga töötajani. Järjekindlalt tuleb parandada päästetöötajate suhtlemiskultuuri ja asjaajamise korda ja taset.

2002. aasta lõpuks tuleb Päästeameti eestvedamisel võimalikult suure arvu päästeametnike osalusel välja töötada päästeametnike käitumisreeglistik. Päästetöötaja käitumisreeglistik on ametkondlik kokkulepe headest käitumistavadest ning see peab saama iga päästetöötaja igapäevase tegevuse aluseks suhtlemisel kolleegide ja kodanikega. Seda reeglistikku tuleb aktiivselt tutvustada nii päästeametnikele kui ka avalikkusele.

2.14 Välja- ja täiendõpe

Päästeala haridussüsteem peab muutuma efektiivseks, paindlikuks ja integreerituks. Tuleb ületada lõhe koolis õpetatava ja tegelikus töös vajaminevate teadmiste vahel. Õppeasutused - Väike-Maarja Päästekool ja Sisekaitseakadeemia päästekolledž – peavad saama uue päästetööd puudutava teabe edasikandjaks. Päästekool ja päästekolledž peavad saama teineteist täiendavateks õppeasutusteks ning koostööpartneriteks, kelle vahel toimub tihe töö õppekavade ja täiendõppeprogrammide ettevalmistamisel.

Päästeala terviklikuks arenguks on oluline juba 2002. aasta sügiseks ühtlustada Sisekaitseakadeemia ja Väike-Maarja Päästekooli õppekavad, kuid samas mitte dubleerida neid, ning lahendada õppurite praktikaküsimused. Vajalik on selgusele jõuda Sisekaitseakadeemia päästekolledži lõpetajate reaalsest vajadusest (nõudluse pakkumise tasakaalustatud suhe) päästestruktuurides.

Aastaks 2003 loob Päästeamet koostöös õppeasutustega ja päästestruktuuridega integreeritud ja koolitusvajaduse analüüsil põhineva täiendõppesüsteemi. Selleks töötab Päästeamet koos Siseministeriumiga välja ühised koolitusvajaduse väljaselgitamise põhimõtted, analüüsib kogutud koolitusvajadusi ning esitab need õppeasutustele täiendõppeprogrammide koostamiseks. Kriitiliseks eduteguriks on Päästeameti koolitussüsteemi haldussuutlikkuse tugevdamine kogu päästeala koolitustegevuse koordineerimisel ja ühtlustamisel.

Oluline on edasi arendada ka koolitajate koolitussüsteemi, milleks tuleb koostööd tõhustada naaberriikidega. Päästevaldkonna pedagoogide esmaseks ülesandeks peab kujunema päästeametnike väärtussüsteemi kujundamine, kaasaegsete tehnoloogiate ning uuringute vahendamine. Seetõttu tuleb suuremat tähelepanu pöörata päästeõppeasutuste pedagoogide erialase kompetentsuse tõstmisele. Aastaks 2006 peavad vastama Väike-Maarja Päästekooli pedagoogid Vabariigi Valitsuse kehtestatud pedagoogide kvalifikatsiooninõuetele.

Siseministerium ning Päästeamet peavad igati kaasa aitama päästealase haridussüsteemi integreerimisele kogu sisekaitselise (politsei, piirivalve jt.) haridussüsteemiga, et toimuks ametkondlikke piire ületav koostöö nii õppeasutuste kui ametite vahel.

Täiend- ning tasemeõppe arendamisel tuleb püüelda rahvusvaheliste kogemuste kaasamisele (välisabiprojektid, õppejõudude vahetus, jm)

2.15 Sooline võrdõiguslikkus päästeteenistuses

Naistele ja meestele peavad olema tagatud võrdsed võimalused ja võrdsed palgatingimused. Ametikoha komplekteerimise käigus kandidaatide hindamisel peab lähtuma kandidaadi iseloomuomaduste, oskuste ja teadmiste vastavusest antud ametikoha nõuetele, mitte aga soolisest kuuluvusest.

2.16 Päästeala tehniline tagamine

Päästeala tehnikapoliitika väljatöötajaks ja elluvijaks on Päästeamet. Soetuspõhimõtete väljatöötamiseks ja riigihangete korraldamiseks peab Päästeameti juures jätkuma Päästeameti ja maakondade päästeteenistuste esindajatest koosneva alalise tehnikakomisjoni tegevus.

Eelnimetatud tehnikakomisjoni poolt olulisima dokumendina välja töötatud "Päästeteenistuse eriautode soetuskava aastateks 1997-2010" peab jätkuvalt olema

päästeteenistuse eriautode soetamise aluseks. Tuleb kaaluda selle kava legaliseerimise taseme tõstmist.

2.16.1 Infotehnoloogia

Päästestruktuuridel puudub kuni käesoleva ajani ühtne info ja andmehaldussüsteem. Igal tulekahjul on põhjus ja seda põhjust saab minimeerida. Häirekeskused küll koguvad infot, kuid sisulise infotötluse teostamine käsitööna on tänapäeval ressursside raiskamine. Statistika ning analüüsi põhjal selguvad õnnetuste konkreetsed põhjused ja mida me saaksime nende õnnetuste ära hoidmiseks teha.

Oluliselt tuleb parandada häirekeskuste juurdepääsu tööks vajalikele elektrooniliste andmebaasidele. Eelkõige ahelõnnetuste korral on eluliselt vajalik informatsioon erinevatest andmebaasidest.

2.16.2 Sidetehnika

Hädavajalik on 2002. aastal alustada politsei, piirivalve ja päästestruktuuride ühtse sidesüsteemi loomist. Siseministeeriumi valitsemisala sidesüsteemide ühildamiseks vajalikud rahalised vahendid tuleb ette näha Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutuse (RIKS) eelarves.

2.16.3 Sõidukid ja seadmed

Aastaks 2006 tuleb päästestruktuuride autopargi arvuline ja liigiline koosseis viia vastavusse kehtestatud miinimum nõuetega ning luua olukord, kus kesk- ja tugikomandodes kasutatakse ainult nõuetele vastavat tehnikat ja varustust.

2.16.4 Hooned

Päästeasutuste enamik hooneid on päästeorganisatsiooni taasloomisest saadik aegunud ja amortiseerinud. Tuleb silmas pidada, et töötingimused ja töökeskkond on palga kõrval nii elukutse valikul kui teenistuses olles igale inimesele väga olulised stiimulid ja tööga rahulolu tagajärjed.

3. TULEMUSLIKKUSE NÄITAJAD

Suuniste realiseerumise hindamiseks on vajalik määratleda tulemuslikkuse näitajad, mis võimaldavad mõõta tegevuste mõju organisatsioonile või tegevuskeskkonnale. Siinkohal välja toodud tulemuslikkuse näitajate aluseks on Eesti-Hollandi ühisprojekti "Feasibility Study" tulemused. Kõigis valdkondades ei ole tulemuslikkuse näitajaid välja toodud kuna planeerimisprotsess jätkub kitsamate valdkondade arengukavade ja strateegiate koostamise ning allüksuste tegevusplaanide väljatöötamise käigus.

- Õnnetustes hukkunute arvu vähenemine 5% aastaks 2007
- Tulekahjude arvu vähenemine 5% aastaks 2007

- Kõrgema haridusega päästeametnike osakaalu kasv 5% aastaks 2007
- Osalemine vähemalt 2 rahvusvahelisel päästealasel õppusel aastas

Põhiline parameeter, mis iseloomustab missiooni täitmise taset, on õnnetustes hukkunute arvu muut.

Lühemate perioodide trendide hindamiseks võib kasutada ka muud üldtunnustatud, regulaarselt ühtsel alusel kogutavat andmestikku või uuringutulemusi. Soovitav on päästemaatikat regulaarselt kajastada ka avaliku arvamuse uuringutes.

Konkreetsete Päästeameti poolt koostatava arengukava alusel aasta jooksul teostatavate tegevuste planeerimiseks ning hindamiseks esitab Siseministerium 2002 aasta teiseks poolaastaks Päästeametile planeerimisformaadi.

KOKKUVÕTE

Erinevalt varasematest päästeala puudutanud planeerimisdokumentidest, käsitleb käesolev dokument päästeala kui terviklikku organisatsiooni, keskendudes sealjuures eelkõige päästeteenistuse rolli määratlemisele Eesti ühiskonnas. Selline ideoloogia on strateegias läbivaks, saades alguse päästeteenistuse missiooni määratlemisest dokumendi alguses ning võttes kogu päästeteenistuse tegevuse hindamise kokku dokumendi viimases peatükis kirjeldatud hindamiskriteeriumitega.

Päästeteenistuse ühiskondliku rolli määratlemisel saab kuni aastani 2007 esmatähtsaks kolme põhilise prioriteedi realiseerimine, millised võtaksid üldistades kokku kogu eeltoodud strateegias kirjeldatu:

- *Päästestruktuurid peavad kujunema inimese abistamisele orienteeritud organisatsiooniks;*
- *Eesti päästeorganisatsioon peab säilitama omasiseriikliku ja rahvusvaheliselt hea maine;*
- *Peab jätkuma päästestruktuuride kriisivalmisoleku alane ettevalmistus.*

Praeguses mahus päästeteenuse osutamine, arvestades käesolevaid prioriteetseid arenguvaldkondi, tähendab aga aastaks 2007 vajadust päästeteenuse osutamiseks ette nähtud eelarve järkjärgulist suurendamist proportsionaalselt SKP kasvuga.

1. Päästestruktuurid peavad kujunema inimese abistamisele orienteeritud organisatsiooniks

Päästeteenistuse arendamise lähiaastate üheks põhieesmärgiks peab kujunema tulekustutus- ja päästetööde kvaliteedi parandamine, läbi mille on võimalik vähendada õnnetustest tekkivat kahju elule ja varale. Oluliselt odavam on tekkivat kahju ära hoida, kui kulutada niigi piiratud ressursse õnnetuste tagajärgede likvideerimisele. Seetõttu on

oluline päästestruktuuride tegevuses senisest enam rõhku panna õnnetusi ennetavale tööle.

Rohkem tuleb tähelepanu pöörata koostööle vabatahtlike organisatsioonidega, mis võimaldab ennetustööd planeerida mitmekülgset ja terviklikult, arvestades sealjuures õnnetuste erinevaid sotsiaalseid põhjuseid.

2. Eesti päästeorganisatsioon peab säilitama oma siseriikliku ja rahvusvaheliselt hea maine

Tuleb välja arendada piire ületav koostöö kõikide lähiriikidega. Prioriteediks tuleb lugeda konkreetsete tööalaste koostöölepingute sõlmimine meie naaberriikidega.

Jätkuma peab aktiivne osalemine Euroopa Liidu, ÜRO ja NATO PfP (Partnerlus Rahu Nimel) programmides, samuti NATO tsiviilmilitaarkoostöö raames vastavalt programmide iseloomule ja nende tsiviil-suunitlusele. Päästeteenistusel on oluline roll rõhutamaks, et NATO ei ole mitte ainult militaarne organisatsioon, vaid omab üha enam ka tsiviilse iseloomuga dimensiooni.

3. Peab jätkuma päästestruktuuride kriisivalmisoleku alane ettevalmistus

Päästestruktuuride ülesehitus ning tegutsemine rahuajal peab tagama nende valmisoleku õigeaegselt ning piisavate ressurssidega reageerida hädaolukordadele. Erilist rõhku tuleb panna uute julgeolekuriskide ning neist tulenevate kriiside tõenäosuse minimiseerimisele. Nagu väljendatud Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alustes, nõuab uutele julgeolekuriskidele reageerimine riiklike institutsioonide koordineeritud tegevust ja laialdast rahvusvahelist koostööd.